

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИСКУРСУ УКРАЇНСЬКИХ ФУТБОЛЬНИХ ФАНІВ

Мова – це ідентифікатор нації. Футбольні клуби представляють нашу країну на світовій арені, а фанати вірно підтримують команду за кордоном, демонструючи всім красу своєї мови, отже й красу своєї держави. Особливе мовлення вболівальників визначає їхню належність до колективу, ідентифікує мовця як вірного фаната, допомагає підтримувати статус самостійної спільноти.

Ключові слова: дискурс, футбол, фанат, команда.

Language is an identifier of a nation. Football clubs represent our country on the world stage, and fans faithfully support the team abroad, demonstrating to everyone the beauty of their language, and thus the beauty of their country. The special speech of the fans determines their belonging to the team, identifies the speaker as a loyal fan, and helps to maintain the status of an independent community.

Key words: discourse, football, fan, team.

Вступ. «Одне життя! Одна любов! Одна команда!» – правило життя кожного справжнього фаната.

Клуб і вболівальники – це одне ціле, адже саме в єдності сила. Стадіон сміливо можна назвати другою домівкою фаната. Саме тут кожен підтверджує вірність і любов до клубу, тут демонструє свою творчість, спрямовану на підтримку одинадцяти хлопців на футбольному полі.

Мета роботи — дослідити мовні особливості дискурсу вболівальників на прикладі угруповань футбольних клубів «Динамо» (Київ) і «Карпати» (Львів).

Актуальність вибраної теми дослідження зумовлено важливістю розгляду сучасного фанатського руху, який останніми роками розпочав стрімкий розвиток своєї творчості саме рідною українською мовою. За часів радянської влади ультрас, як і будь-які інші сфери діяльності в Україні, зазнав чималої русифікації, проте революційні події XXI століття сприяли поширенню зворотного процесу — українізації. Нині на трибунах лунають заклики державною мовою, що підвищує інтерес до дослідження особливостей дискурсу футбольних фанів.

Матеріалом дослідження стало мовне середовище груп підтримки українських футбольних клубів «Динамо» (Київ) і «Карпати» (Львів). Основні елементи записано на стадіоні.

Виклад основного матеріалу. Футбол — явище не новітнє. Хоча дослідникам не вдалося встановити точну дату створення спортивної гри, відомо, що ще в Стародавньому Римі існував аналог сучасного спорту — гра з м'ячем, яка мала назву «сферомахія» [6, с. 10]. У сучасному вигляді футбол з'явився в Англії в XIX ст. [6, с. 14]. Історія власне українського футбольного явища розпочалася в Одесі, де в місцевому порту зупинилися англійські моряки. Близько 1878 р. саме вони заснували першу футбольну команду ОВАК (Одеський британський атлетичний клуб) [4].

Назва відіграє вагому роль у кожному середовищі, футбольне угруповання не виняток. Насамперед, це спосіб ідентифікувати гравців і вболівальників, визначити їхню належність до одного колективу.

Офіційна назва київського клубу — «Динамо». Слово «динамо» походить від грецького *dýnatis* — «сила» [1, с. 73]. Така відповідальна назва вимагає від гравців хорошої гри, наділяє футболістів силою й могутністю, яка веде вперед до перемоги. Як

відомо, кожна команда, окрім офіційної назви, має прізвиська. У Динамо їх кілька: «менти», «хохли», «бобри», «біло-сині», «сурки», «дирка», «рогаті», «дух».

Офіційна назва львівського клубу – «Карпати», на честь карпатського гірського масиву, який розташований неподалік. Існує дві версії етимології самої назви: за однією – це слово фракійського або фрако-іллірського походження *karpe* – «скеля», а *korpatus* – «скелясті»; за іншою – праслов'янське *kъrpatu(jь)*, що означає «з вигинами, виступами, горбатий, нерівний» [3, с. 253]. Таке найменування свідчить про витримку команди, її могутність і непереможність.

За клубом закріпилось і кілька прізвиськ: «зелено-білі леви», «вівці», «бандери», «бандерівці», «Бандерштадт», «вуйки».

Колір – один із важливих засобів ідентифікації гравців, він вказує, футболісти якої команди перебувають на певній половині футбольного поля. Окрім того, це засіб ідентифікації й уболівальників.

Білий і синій або ж блакитний – офіційні кольори футбольного клубу «Динамо» (Київ). Саме вони символізують світлі й чисті думки, прагнення всієї динамівської спільноти. Білий – це символ чистоти й святості, світла й добра [2, с. 38]. Синій і блакитний різняться лише відтінком і вважаються символом справедливості, доброї слави й походження [2, с. 538–539].

Зелений і білий – офіційні кольори футбольного клубу «Карпати» (Львів). Білий колір, як зазначено вище, символізує чистоту. Зелений – символ надії, адже пов'язаний із весною й зеленими полями, які повинні рясно вродити, також символ молодості й радості [2, с. 242]. Окрім цього, зелена барва клубу асоціюється із зеленню Карпат, з їхньою могутністю й твердістю.

З давніх-давен люди наділяли один одного різноманітними прізвиськами, які могли вказувати на певну ознаку людини або ж усієї її родини. Такими особливостями могли бути яскраво виражені риси характеру, поведінки, дефекти зовнішності або ж

навпаки — принади, також асоціації зі справжнім іменем або прізвиськом. Серед футболістів поширені такі прізвиська: Циган (Віктор Циганков), Сидр (Сергій Сидорчук), Бес (Артем Бесєдін) Верба (Беньямін Вербич), Микола (Віталій Миколенко), Кам'яний (Микита Бурда), Парик (Артем Шабанов), Кім (Микола Шапаренко), Кінг Конг (Денис Бойко), Кум (Денис Гармаш).

Загалом футбольна сфера послуговується загальнонародною лексикою, проте існують і такі реалії, які не використовуються за межами цієї спільноти: голкіпер, латераль, центрбек, хавбек, вінгер, форвард, голеадор, асистент, пенальтист, легіонер, м'яч, гол, пас, офсайд.

Футбольна сфера досить часто послуговується військовою лексикою. Українські футбольні фанати ототожнюють поняття «матч» із поняттям «поєдинок», гравці на полі «б'ються» за перемогу, а війна між клубами триває роками. Найчастотніші: перемога, бій, ворог, димова шапка, вогонь.

Уболівання фанатів, їхню віру та любов сміливо можна пов'язати з релігією. Це поняття, за тлумачним словником, в переносному значенні позначає те, «що сліпо наслідують, чому поклоняються» [5, Т. 8, с. 498]. Для уболівальника футбол — це і є релігія, якої він дотримується, якій служить як праведний вірянин, дотримуючись усіх постулатів. Окрім того, фанати у своїй творчості неодноразово послуговуються релігійними реаліями: Бог, віра, пекло.

Висновки. В Україні футбольні уболівальники формують окрему соціальну групу зі своїми законами й принципами, а найголовніше — зі своєю мовою. Футбольна сфера має власні поняття, а також вдало використовує лексику інших галузей, зокрема військової та релігійної. Тематично можна виокремити такі групи фанатського мовлення: прізвиська команд, гравців та їхніх уболівальників, клубні кольори, пісні-заряди фанатів.

Список використаних джерел

---

1. Етимологічний словник української мови : в 7 т. Т. 2: Д–Копці / ред. кол. : О. Мельничук, В. Коломієць, О. Ткаченко ; АН УРСР. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ : Наукова думка, 1985. 572 с.
2. Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури : словник-довідник. Київ : Довіра, 2006. 703 с.
3. Лучик В. В. Етимологічний словник топонімів України. Київ : ВЦ «Академія», 2014. 544 с.
4. Історія українського футболу. URL: https://football24.ua/istoriya_ukrayinskogo_futbolu_n143883/
5. Словник української мови : у 11 т. 1970–1980. URL: <http://sum.in.ua/>
6. Чорнобай І. Історія розвитку футболу : посібник. Львів : ЛДУФК, 2016. 648 с. [+ 68 с. іл.].